

תפן ברשיות לז וישב

אונקלוס

אֲתִידֵיבְרָךְ: שִׁי יִי רֵילְכְנֵי אֲחִידֵי לְרַעוּת → ①
אֲתִידֵיבְרָךְ: שִׁי יִי רֵילְכְנֵי אֲחִידֵי לְרַעוּת → ①
אֲתִידֵיבְרָךְ: שִׁי יִי רֵילְכְנֵי אֲחִידֵי לְרַעוּת → ①
אֲתִידֵיבְרָךְ: שִׁי יִי רֵילְכְנֵי אֲחִידֵי לְרַעוּת → ①
אֲתִידֵיבְרָךְ: שִׁי יִי רֵילְכְנֵי אֲחִידֵי לְרַעוּת → ①

לקם ברור

רשימי

לרעות את צאתן. כרחק על אחי' שלא הלכו לרעות מהרבה מניין לרעות. והם סיפול למסור ולחן מסורתי ללא לרעות את עולתן יפה: (ג) דוגני. לשון עברה מסרתי מלא יחבר מפורש לסי יסני. למה אם לא היה כבוד כלל לא היה על דמיוני לרעות כלל אבל ממחר עכבה ומקור והקדמה עושה אותו כאלו לאינו מראה הכבוד בה כוונתו שאלו בהמקורות וגם אנו רוצים שגני אציהם הוא קצת שחמרו לו שילכו לרעות אם לאן אבל נלחמה לא הלכו אלא לרעות ולא אלא לרעות ולהתקין עמנו נלחמה לאן פליטים (רא"ם). והשמענו הכבוד מה שמחממת שרדו ממדינתם קודשנו למלא ולשמות מלא הלכו מקום לברות גם כי מלא כריסיה וי צידי (ג"א): (לא) פי יתקב לא משם אם יוקם הבין הוא ממלא ט"ל אין פי הגני שכלו מי מלא ורשי פירשו מן אמי. וגם זה לא די שחיי לא שאלו אם מתי הוא אם לאו. למה קראו רש"י דבר זה ורעות שהוא ונתן מהגנה וכן הוא בכל מקום. שיע משא רש"י נכחה שאין הקדש"ה מנקבו ולמה הגני רש"י שפירשו מן אמי. ונמסונו פירש רש"י דבר זה מלא. לפי שגניית יוקם היה למר שרד שני האלוקים כי נכספו הוא ולשפיר"ל למר הגני (ג"ל). וכן נעקרה כשפיר"ל הגני פירש"י קן. לפי שמה הקדש"ה רכל

אור דרורים

הרעות דבר מהבטוח ולמה נכנסה בהם קמחה: צבאים אלא לצני. והבט שבו אוחיו שונאים אוחיו יג. לכה ולשלקו וגי' י"י פירות לכה אלא אוחי. ושכיה החיקוף"ל. סוכר יתקב בדעת רבנן שמולקוס ולא אחיה חישב לשמולקוס הגני מלוקר. עם פלגונו בפסחים דף יח. ח"ל חנה חר שרד ושולקן בדעת מלוה שכלן בשלוחתו ולוחי מלוה אומר כל פעמי לוחי צדק מפני הסכנה ופירק אונים וחקים (פסחים ח'.)
יד. לך נא למה נגי. טמה הוא מפרש שלוחים והלאמר רבי ללשנה שלוחי מלוה אונים וחקין ומשני כמלוה ששטה. ואמר והבצני דבר בידי דשביח החיקוף שלוי ורבי ש"י. והכמום עשאו שלח להחיר לו משנה שבה אפילו למלאן שלוחקים עם פלגונו"י סוכרים שיש ללמן בין דלמר (שם ח') שלוחי מלוה אונים וחקים דוקא מלוחים שלפניו למלוחים שומתו כי שם שביח ורשי צבליבתו אלץ לא כמחתי. צמלוחים זה עשאו שלוח החיקוף כי ישמעו שאלו שמושה את דוד למלך גם צמח"סו"י. ומעשה כרי הוא צמח שישב צמחוקו ולחין לך שביח החיקוף כזו מיה שאלין פן חשב

אור ברור

שלוחתו אמת הם. מרד מלומדו למה. הרי נכר עמי. ולמה לפי לומר ושלוקן. ועסקתו כמקור למר שרד חשבט לך לא וגי'. מרד ולחין מן מורה שער שיעל אל אפיו הוא בשלוחים המלוה. בון ותלוקין זה לחן מלמה שכי סוכר שלוחי עשמו מלמתי בדיקות מתי. בון פי אמם שהקושה והמחיר הילי הוא לרעם פלגו. אלץ מנחא מלוה שמועהל הבעל ומה ישנו פסגתי

אונקלוס

תפן ברשיות לז וישב

אֲתִידֵיבְרָךְ: שִׁי יִי רֵילְכְנֵי אֲחִידֵי לְרַעוּת → ①
אֲתִידֵיבְרָךְ: שִׁי יִי רֵילְכְנֵי אֲחִידֵי לְרַעוּת → ①
אֲתִידֵיבְרָךְ: שִׁי יִי רֵילְכְנֵי אֲחִידֵי לְרַעוּת → ①
אֲתִידֵיבְרָךְ: שִׁי יִי רֵילְכְנֵי אֲחִידֵי לְרַעוּת → ①
אֲתִידֵיבְרָךְ: שִׁי יִי רֵילְכְנֵי אֲחִידֵי לְרַעוּת → ①

רשימי

לקם ברור

כעשה מהרבה (ג"א): (ב) כעשו הוא שפירשו למחוי כי פעמיים כי כן כמיא אל נכסם הבטי לא שייך לומר שפיר אלא מורה לכן ככסם שישפיר קאי על אפיו. ואל אחי פירשו גם הם שפיר. וזה הקדמה על דלפון דמתי ורשי שער את דרדי. ט"ל למה אמר הנה נעול ולמה נגרנו כי לא אמר הכבוד שיהיה ואל כפי האמים ונגרנו כי כרי להוליא השנה מלפני (רא"ם): (ב) אין שפי' שהגנה הימה מוכנה ליוסף למה מלא כחם או למה ספר המתעורר. שאלך נכון וומר כחשאי ציני לציני. אלא ענהו שיהיה יוקם מניח שאלה על עלמו נגרנו כי שרמה לעמים שם רק פעולתי דרדיש ולא יקמולו (רא"ם): (ב) פי הדנה מונע על מיכה מן ועלו חוקר האל חממה שכל זה ולמוה שהוא דבר שאלו שפיר. ומה יאמרו ציני שמונהו לעול האלים. אלץ אין לומר שהממה סוכר על ההממה. כי מה שאלה האלים כמו דלמה שם כר"ל דספור יתקב אפיו שמוי האמים ציניו וישממו לוסף מה שאלה הכבוד ואחי שער אל הדבר פירשו כמו דלמה שם כר"ל דספור יתקב אפיו שמוי האמים ציניו וישממו לוסף הוא ויכל אמו. אלץ ח"ל כנכסות הנהו כשישה שהלים מלמו הוא דרדיש צבליש. ועל כי הדרכים נכמד מוסים רש"י יתקב נמכוון להוליא ופי' (ג"ל):

אור דרורים

הדרד"ס ולמה גדלה שאלתם והיה מה שביה. לצני, וממילא סתם החלום צפני האחים, ולצני לא י. ויגער צי וגי' י"י לכוור קמחת האחים. וסמך החלום צקושים אינן ולתק"ס. כי מהמניעה המוחלשת היא, והטעם כי לא יעלה על הדעת כי בני יתקב חסונים הגדולה מהאומות אלא שנה החלום לוכיח מתעוררו כי רשאי שלא משב דוקא מלביבים ומעשה אין מלוחים שישתחיה לו ולא עולה על דמיון לכסחקר על אפיו ולחין זה אלא

אור ברור

יולה. פי לא עולה על דעת יוסף שאלו הגדולים יקסירו עליו כשכל זה. מוא) למה נגר, ומה עמתי ופכתי שיקב דרס האמת ומה את הדיב. (ב) שאלת רש"י ז"ל שייך אפיו מייגע ויחמה מתי. (ב) קמח כשכל מה. ופי עולה על דמיון

למה ומה את הדיב - אפיו מייגע ויחמה מתי - ומה עמתי ופכתי שיקב דרס

תפוז בראשית לז וישב

אוונקולום

מבקש הנדרדינא לז אויפה דס העים:
וואאמר האיש נפשו פלחה ביי שפעתו
אמריו נלקח דתניה ונלך יוסף אחר

לקט בחיך

וישוי

(ר) נסעו מזור. הביטו עולמך מן כלחוב' (י) (מתי): אמר ויהא אמוי אביש, אז ומלל איש אשעמע שמים אז היה נלכה דרדינה. לנבט לך נכלי דחוק' (י) שומתוך בסיס מוטלם לנפשו וימלמה. ב' למה אמר איש ב' שפעתו וליפי שפעתו שס מקום הוא, וואך מקרר וולל יוסף אמר לו נפשעות הדינה לא לי ואם הוא אדם שפוט היה לו לשאל אם ידע להגיד, ד' כל הענין מיותר מה לו

אם הכי ציטרט אל אמרי אז איש אחר טעז לו ומחמר שרעטו צדור מללך אחר נלמד ממש איש נלניש מלמש שהוא נצריאל הנקרא איש (רא"ם): (ל) אז נקרא יאה מרד פשוטו כמלמד רצוני בצדור הסמוך, ופירשו אל מנבט אדם אומר שמים נפשו אמר יו"ם שפעי אומר מה, והמלה הינה חמה הם, גם חיים "מה" איש ממלש מן שהליל נכשעו, למה הישו מה שלל ממנו, נסעו מהו, והמלה הינה חמה הם, אלא הם ב' דברים נכשו מהו ושמעי שם ברימך, לא נחברת או ממקום אז גם ממנו נסעו אל חיים כי מה אז ועל מה אז, אלא הם ב' דברים נכשו מהו ושמעי שם ברימך, איש יו"ם הוא שפיעו מהו אמר את, אמ"ם אמר מבקש הם נכשו מהו חבנין) ועל זה נמן טעם מה פשוטה שמו וצאיה אופן שפעם מן האמה כי שפעתי וכו', וא"ם מה היעול הנללך נצריאם אס יוסף לא הניח, ואם הניח שדע הכי מללך, אז לא חזר אמר דברי נלכו אז כדי נפשות עז יומר ולהנחות שכו (אוה"ט): (ל) פי לא שימחיהו

אור דחיים

שין, הנגידה לא וגו, לרד לדעת צמה ידע כי ולדצריכה קשה למה לא נרשע יוסף לחזר
שולל יודע איש מקום כבודם לומר לאחוריו, שואף לך שביה החקף מהו, וחיוי ביה איוו נכשיעות הצדקה לא, וולוי כי דיפק דברי כמחמיו נפישו להסתכן בעלמו. וולוי כי יוסף לא השאל בואמרו לאמר מה מבקש כי חרצת לאמר מיוחסת, מכוון לומר כששאל אומר כי הוא לאמר אלוי מנבואי כי זולת זה אין מקום לשאלת איש נכרי אשר לא אמרי הוא לנבט לעת מה הוא נבקש, אלא שמתכוון לומר כי שולל להגיד לו דבר נעלם ממנו, ומה השיב אס אמרי מנבט וצאו דברי עמיה) להגיד לי אויב הם רועים:
ויז נסיעו מהו כי שפעתי וגו, לרד לדעת לאיה אלא מדצריכה וספר סדרן של דברים, וולל שהיה שיען הולך לומר נסעו מה וולל צדעתי של יוסף כי אז האיש הוא משוערי דרך ולא הספיק אמרתי שפעתי אומריו נלכה וגו', ורי"ל מללך ב' הפך דצריכה נפשו יוסף וילך יוסף אחר אמרי דרבן חובה, מתחמל' כי הגיד לו נכשעו מהאמתה נכון מה שאמר הכתוב וילך יוסף אחר אמרי והלכו לנבט נכלי דחוק' (י) שומחיהו בסיס, וימללם צדוקן שהיה לו לומר וילך יוסף אחר אמרי

אור בריך

שכס (ג) ומדויק מיכם הן שיהא נחוץ לכן שמה. ב"ר פי נלכל להרעו על דמ תה טי חיים דומיה. ב"ר פי ויל"ם יוסף לא הניח ורי"ל הניח צמחיה. (ל) פי הם שפיל על דמנ יוסף שירוש על מו"ל חל לא חמקן שיהמך מלס פשוט יודע

בראשית לז וישב

אוונקולום

דבר וישקלךו מעמק תבולן וילא פשיעו
שקמרה: פי וימצארה אויש והנה תעור
פשרה וישקלךו האיש לאמר פרה
תבקש: פי ויאמר את-אדני אנכי

לקט בחיך

וישוי

לרד עמו ומכשיו אמר לו אכריסס אפריסס שפירשו שנתו הן כהול מברון צבא שנקמל (מתי) יי"ג וישלו נכנב ויבא עד הצרחה, אלא נעשה עמוקה של אדמו לריקן מלמט היטה עד פברון ולומר ככל משך צון הצברים (פיי) אי"ז כי גר יהיה זרעך - סיפה פ"א שהיא ע"ה צמר הגלות נכני (בבסי"ט). ועיקר ההכרח לפי שצנל מיותר הוא לומר וישקליו ממנו מברון, לרדת שכלל מותר הוא לומר וישקליו ממנו מברון, ושפעו שאלו זה שפועט, אלא למה עד העמק ומסד' (ל) דיפקו ממנה היא המיותר, והם טעם ממה למ"ל שצנלש המיה מן מותר גם האלמי"ם שהיה די לומר ויבא שכס אלא ודאי שפירשו שכס הידועה נעריים מלה (לכ"ס), דהנן דכתיב בקרא היינו כפר הסמוך לשבט הנקראת על שם שכס ח' נמי נמדרשו שהיו דיני עליו להרעו (לשון רש"י) פי לפי המדרש אין מן מקום ששמו דהנן מן כמפ רש"י נכשעו י"ג עי"ש ומה שאמר קוללו הכשעו זה מפרית יוסף, ומלכה המלכות שייך ב"ר"ם ונמיה י"ז שפוט כ"ה ויפן: (ל) ממך נזה ד' דיוקתי' ח' אמר וימלמה, ולא מפרית יוסף, ומלכה המלכות שייך ב"ר"ם ונמיה י"ז שפוט כ"ה ויפן:

אור דחיים

שמה הגוי ישלל עליו אינו קרוי שביה החיקף. ומאלקך אלוהים. הכי גילה דעתו צפויים כי ומונה לשמש למה שלפניו שאינם לא היה ודאי שלוחתו הוא לשבט והשכל יוסף ולא מללם נכשס ובהן לומר אחריהם במקום אחר הכי הוא שלח בשבט החיקף כי לא ישלה על דעת ועקב שכל כך עולמו כי אינו לא שלח נלכח למקום אחר ואלך כח שפאוה צבדל שאל לייל מרמס שלוחות מלוה. וגם שפאוה רעוע שומרו בקדושתו (לי"ט) שביה הכיה דכולס רעוע שומרו חור בציץ יהודי לנני החיקף הוא וומר מבריקת חור בציץ יהודי לנני וממליחות האחים שאינם משוליים כל כך להרע ולמלחות האחים שאינם משוליים כל כך להרע לאחיהם. וולוי גם לשבט פלניו יי לומר שאינו משור שביה החיקף נצמלותם אז של בני יוסף (י) ותלוחות מלוה מללח מן המק. ואם חלמר אס מן למה היה מה שהיה לעבד נמכר יוסף. יי לומר שמך שחלוחותי הטעה ומעלה גדולה (י) אינו משור מקר, ועוד טעם יי צדבר, והוא כי ישקב שיה דרדק צדבריו כפליחות הלא אחר רועים נכשס לכה

אור בריך

פל אז. פורח) שיה אינו שביש כמו מור שצין שפירס'. פ"ט) שהיה נשמה מן שמויטם שיה על די יד. צ"ל המתנה י"ל מלח לחיה לשיעור צה שכלמה למה לומר וימה שמה. אלא ודאי לומר שנקמס שלמו חיי על כל פנים חמ כל שום שנת על המלכות היה רק אחר שאלך ממס על דעת עמנו. (ג) שיה מומר אמיהם. (ג) אס מן אין לומר שהיה מניח נבקעת פיר

תקציר בראשית מה ויגש

אונקלוס

אבדוהו: י ותיוא פה פמיסר ער אבירדם: לי ויגדו: לו לאמר עזר יוסף
תז וקידוהו משל פכליא מצינים
ויפג לכו פו לאדאמין לדים: ה וידפרו
 י ותפליז עמה ית פך פתגמי רשוי

(כו) וכו' הוא מושל, ולאמר הוא מתעלם: ויפג הו' פירושים, גם הלימוד בהתנגדות ונעמקות לבו, נמלק לכו וכליו' מלכאמין, לא היה לכו פונה ובהתנגדות הקול רגו ומה שאמר שלא מרבו עליהם אל הדברים, לכו (ויגש הו') פשוטן עטמין בלשון הדרג לין ריל שזה פירושו של אל מרגו, אלא מן טעם מטובה, ופרו (ויגש הו') מלכין בסוגות, וריתו לא נמר כמותו לאון דרך מלכיה, לה בהכרח פשוטן יוסף היה על כל הדי' כי לכו מהם מוליא (פחד' י"א): פה' גם זאת הגידו לו כי הוא מתעל, ומתעל, ר"י' זה לאון אמ, וכבר אמרנו שפירוטם עם נעממו י' לו י' שומעושים, הו' הוא לאון פסק ורבו לאון אמר או בלשן (רא' י"א): פה' כמו הבטח מלק הלי' לו פ"י עד עשה היה מעוק ועשה נמלק ונעשה אהר ונכיר ע"י שאגשם הלי' לו, כמו כן הפך לנו אהיה זו רוח אמונה נמלק על ריסק על ידי ארות האמונה הלי' לו, וכמו שממלים מרישים כשעמלים מנולה זמן מה פשוטין טעמם ורמס נמלקן והלי' לו, וכן פ"י מלכין בסוגות שדמעות עיני לא פרו לא

אור החיים

על תפיל צורך הכרה כחומרם ז"ל (מכתב י"א): עור' פירש מולד שבאו שלמים ששנתו וצניעותו עממה עוד י' לרס לאמר לו, ואמר שבהו דעתו כו' ויגדו' לו לאמר טעם חומרו ונידו שבלשון יגד' על הקאש, להיות שאמרו לדבר טוב הירשבוהו יוסף חי, והבוסיו עוד לומר

דברים שם קשים אלא לאומרם כי סוף סוף וכו' הוא מתעל בשורה אחר בשורה לטעם הוכיח מגלה טעמם אלאו אשר נעשו ואמר ברמו לאוצרים כל ראויתו למה לצ בעינין יוסף לוי לא מש על אשר אצוי הלעל והבני, וכפי זה אמר ונידו למה שגוגע לרס, כמה שנים, והן אמת צימי עצלותו ונכל לו לומר כי או לצ בשבירה זו גורמת ריחות מלרים והשעור עשה ולא הלית אלא אחר שעלה לנדרלה למה לא הקשה אשר מררו אם חיי ישראל צמלצורים, וכן כמה אגדה לאצוי להשיג צערו כי יודע היה יוסף ממלא שבה ירח מורדות מלרים עד שאלה לו ה' גדול הפגנה מצד יעקב לא שאל להבטיג עניו ימים (מ"ג ג') אל חירא מרדה מלצרימה, וטעם אומרו רציו ולמה לא שאל להבטיג עניו ימים פקודתו לארץ ימי הפרעו שבו עוצרים ושבצים מלכין מלרים לארץ כנען ולא מש על לעני, ועוד מי הכיר לו אחר שכלו דבר ודוע הוא כי בשורה טובה כשמהו על יגון אחיו להאריך לו ימי צרה שלא להוידעו יוסף ומי. ומה גם כשמהו מפגלות לרוב השמחה יוסף והן אמת כי למה שהנגלגל בעיניוים שגור הצחר האדם והמשל ונגוע פטע פחאום, אשר על כן מששו רציוס הם שבוו לריוסו להיות כן, ה' לשלם ליעקב על הדבר והמחמו לדבר אלוו בדרך שלא חרע רציוס הם שבוו לריוסו להיות כן, ה' לשלם ליעקב מקלה, והוא אומרו ונידו לו לאמר פירות אמרו לו י"צ שנים שלא שמש אצוי ופרו כן היה הוא צעיר שיש לרס בשורה לאמר לוי' ופנה מחרמם משו י"צ שנים, וגם למספר רד"ז שגור ה' שיהיו וישמחו לכו ואמר כך אמרו לו עוד יוסף חי ולא צמלצורים, וגם לומר יעקב בכבוד גדול מה שלא נסמכו כי הוכן צלבו הכנת קבלת בשורה טובה, או היה כן אם היה יורד קודם וכמה פירטים שנמשכו, ויעבור שיעור הכמות על זה הדרך ונידו לו לאמר אלא על יוסף צריכים לתם טעם לצרכי וררחה כי

אור ברוך

(ה'ס) ופירוש מובט מלשון אמירה רכה, (ג) זה ממש מלך ה'א, אלא שכן מיטב עוד ממועד לויים לאמר, (נ"א) פ"י

אונקלוס

לשאת פך וקדם וקוון לאביו לקדו:
בר וישלח את אדאמיו וילכו ויאמרו
אלים אלתתגונו בדיך: בה ויעלו
ממצרים ויקבלו ארץ פנינן אלתיעקב
 פא'רעא רכנגנו קנת יעקב רשוי

ומה הטעם עלנו אמרו בצ"ר גרים על פול ופירש"י פוליס גריסים בלומר מחולקים על ידי כתיבה, והו' פול המצרי שלם נמלא אלא כעלמים (פירש"י), ומכיים שם המרדש שהוא על עקב נפש עב"ל פ"י על כרת נפש מלשון עקב בלומר מיישב הדעה והענין הרלמה, וכן כמו פשר הרשעים שמשילס שיהו על אדם וכן מלאמי בירושלמי פ"י דרומה שמונעים אותו מבין גדול מפני שמשלם את הנוטה (מ"ט), דבר מבידו להכותם זה טעם זה ולומר על דרך נמכר ויוסף ידע שאצוי שרי צלגה היה כל יומי, גם עשה אהר ספרות לאון רכע עליו וברכות לוי לנפואתו: הלשיות הדעת שצריך ללמח חולה למך (נח"י): (בג) לקשה לרציו שאמר הכמות ותוון ויו' בו ולמס לאו חוון רינה, הלא לדברנו אלו מברכים בורח מרי מוונת דוקא על מאל הבו מקמת וכוונתו, לה אמר שזה דוקא בלשון בני אדם, אלא בלשון הכמות אטו כן אלא להפך חוון מקרי על מרי מוך ממבואו ולמס וכן הוא בצ"ר מן וירושלמי מרדש רש"י פ"י, וירושלמי פ"י רש"י, למה הביא רש"י כי לרס ממנומו עניו ולמס והואל א"ר ותוון על כל מוך מהם, ובלשון חו"ל מקול אלו לטמן רבוינו על מרי שאלולים עם הפם ועור מלשון פלן (נח"י): (בד) פ"י רש"י כענינת חמת, בלומר פ"י המשקיות בולות חמתו כן הדרך היקר, דוקא בעמקות כשירוש מינת עמק, אכל לנרית חיות י' כחמקוים שם בני, וכמניחמה ז"ל והכמות בלערי יהיה רש"י כן אל חוקו נעלמה בדרך פ"י כעמ חוקו עולמם כפסויה גסה עב"ל, וכן לפי מלמדה ז"ל והכמות בלערי יהיה רש"י כן אל חוקו נעלמה בדרך פ"י כעמ לנה, והנה ד' ררטים שבהל רש"י הולך לעולם, שעל פי דרך ה'א, למה לומר אומס שלא יתעו בדרך וימאמי מלעל כמורה עם אציהם, ואעפ"י אל מהביר יורד מלאי לכסות כפיויה גסה שהוא חוקי לנריתם, גם אל חלקו בלערי מפני הספכה, והפשוט פשוט הוא שלא ירעו, ובהכרח שחיון יוסף לל הדי' כי ככל אמר אל יחסי מהו זה בדרך, אל מרגו כלל לא בדרך ולא בצניח וגם כבר אמר אל יחסי כעניניהם ופ"י, ודרך ה'א לנדי קאש ויו' הם לא ידעו מהו אידע יוסף אם זה הלכה ודרך א"ר ומנהג, ולמה לא הווריס יעקב, ועוד קאש לשי"י שעל ידי הסלע רכנו עוליסם הדרך הליעל אל מרגו את הדרך, וקושי' או יחמח לפי דרך ה'א, אלא קושי'ס הולשונה נמקומה שומחה ועוד הדי' קאש גם כן מינת בדרך שאפילו צעיר אסור לכסות כפיויה גסה ויחמח לדרך ה'א, ונלצריך כל הדי' רעון (מיל'ל), גם לפשר לומר, לפי שמות מרגו מלל כל

אור החיים

ועל כן מוך לומר לאצוי כדי להבליעו שאלו לא היו כשלימות, והכוונה סוה' כי לא יאום לעולם לאדם גדול כחורם ממה דברים קצוים חלים בעון לרס ותוון, אלא בלשן שיהו זה רכע מלך מן אומס לאצוי מה ללסל משא"כ שכולם יוסף ויו' כן שאלו נמנהג, או לפשר אכסוניה שאלם משווק כישוק אצוי פ"י' א"ר לו' עסק צניח בהנשלה ואלו מהו שמינלס לפניו על שולחן הכשרן, מה שאין כן ספק ומעלות שאלם למח בדיד, (מח' ולא אמר ולתלם, או יושלם אומס)

אור ברוך

על כן מוך לומר לאצוי כדי להבליעו שאלו לא היו כשלימות, והכוונה סוה' כי לא יאום לעולם לאדם גדול כחורם ממה דברים קצוים חלים בעון לרס ותוון, אלא בלשן שיהו זה רכע מלך מן אומס לאצוי מה ללסל משא"כ שכולם יוסף ויו' כן שאלו נמנהג, או לפשר אכסוניה שאלם משווק כישוק אצוי פ"י' א"ר לו' עסק צניח בהנשלה ואלו מהו שמינלס לפניו על שולחן הכשרן, מה שאין כן ספק ומעלות שאלם למח בדיד, (מח' ולא אמר ולתלם, או יושלם אומס)

וַיִּשְׂרָת רַחֵם נְבוֹאָה עֲלֵי עֵקֶב
 אֲבוֹתָיו: ִּמֵּי וַאֲמַר יִשְׂרָאֵל מִי יִי
 חֲדָרָא עַד כְּעַן יִסְתָּא בְּרִי קִנְסֵי אֲוִירֵי
 וְאֲחֻזָּה עַד לָא אֲמַת: ִּא נִפְשָׁא
 יִשְׂרָאֵל וְקָבֵי דִי יָדָא וְאֲחֵי קִבְרָא
 שְׂבַע דְּבָרַח דְּאִלְתָּה אֲבוֹתָי
 יִצְחָק: ִּנ וַאֲמַר יִי לְיִשְׂרָאֵל בְּחַזֵּי
 לְיִצְחָא וְאֲמַר עֵקֶב יִעֲקֹב וְאֲמַר
 רָא אֲנָא: ִּנ וְאֲמַר אֲנָא אֵי אֲפָרָא
 דְּאֲבִיךָ לָא תְרַחֵף מְלֻמְחָת
 קְמַצְרִים אֲרִי קְרַם סִנֵּי אֲשֻׁנֹה

וַיִּסְתָּא רַחֵם נְבוֹאָה עֲלֵי עֵקֶב
 אֲבוֹתָיו: ִּמֵּי וַאֲמַר יִשְׂרָאֵל מִי יִי
 חֲדָרָא עַד כְּעַן יִסְתָּא בְּרִי קִנְסֵי אֲוִירֵי
 וְאֲחֻזָּה עַד לָא אֲמַת: ִּא נִפְשָׁא
 יִשְׂרָאֵל וְקָבֵי דִי יָדָא וְאֲחֵי קִבְרָא
 שְׂבַע דְּבָרַח דְּאִלְתָּה אֲבוֹתָי
 יִצְחָק: ִּנ וַאֲמַר יִי לְיִשְׂרָאֵל בְּחַזֵּי
 לְיִצְחָא וְאֲמַר עֵקֶב יִעֲקֹב וְאֲמַר
 רָא אֲנָא: ִּנ וְאֲמַר אֲנָא אֵי אֲפָרָא
 דְּאֲבִיךָ לָא תְרַחֵף מְלֻמְחָת
 קְמַצְרִים אֲרִי קְרַם סִנֵּי אֲשֻׁנֹה

לְקַם בְּרִי

רִשִׁי

וירא את הכנולות אשר בלח יוסף, ולא נלמך אשר לשלח אומר: (ברא) פמה ויפג לנו ויפיי ומתי רחמי, ורמי
 בלח פתיה (פירי - תחסי): ורחמי רוח יעקב. שרמה שאין זו נתי, אלא רחמי"ק שמימה נו: (כס) פטות הוא
 עליו שרמה (פירי - תחסי): שפירשה ממנו (תחסי - תחסי) - חזיקי - ויפיי: שגרי להסיע על המקרה, שמימה, רכ"י אין לו קשר לא עם
 (כס) רב. רב לו (עוד) שמימה (פירי) ורחמי (תחסי) הואיל שר ולא עם יוסף ולא עם אלה, ולרד למשמה למחבר
 ועוד יוסף בני חי: (א) בארה שבע. כמו נלמך פמי עמי (רא"ס), והם שיש לכרעה דבר גדול הוא זה,
 שבע, היא בסוף חזיה במחוקים למרד במלכות או רב יש לו להורות וכו', אבל האמין יסוד מוק וקדוש
 (תחסי - פירי): לאלה אבי יצחק. חזיה אדם בכבוד הוא, ונעמם רש"י שלפניו יש ר"ס חזים "עוד" וכו' הוא
 אציו וימר מבכבוד וקני, לשיך חלה צלחתי"ן ולא ואין למחוק ואין החלטה לכן הכונה אלא לשון רש"י
 כלצרכים (פירי): (ב) יעקב יעקב. לכן חזיה"י (פירי) וכוונתו שאין חזיה"י רש"י שמימה שמה גדולה, שזה פשוט,
 פירי (א): (ג) אל תירא מורדה מצדך. לפי שהיה וכן לרד הכונה לאומרו אלא פירי שמימה הכרעה עוד לחבר
 וכן מוקי הוא ללא על שמה ושממה, והואה שלמך כל

אור דרשי

וירא את הכנולות אשר בלח יוסף, ולא נלמך אשר לשלח אומר: (ברא) פמה ויפג לנו ויפיי ומתי רחמי, ורמי
 בלח פתיה (פירי - תחסי): שפירשה ממנו (תחסי - תחסי) - חזיקי - ויפיי: שגרי להסיע על המקרה, שמימה, רכ"י אין לו קשר לא עם
 (כס) רב. רב לו (עוד) שמימה (פירי) ורחמי (תחסי) הואיל שר ולא עם יוסף ולא עם אלה, ולרד למשמה למחבר
 ועוד יוסף בני חי: (א) בארה שבע. כמו נלמך פמי עמי (רא"ס), והם שיש לכרעה דבר גדול הוא זה,
 שבע, היא בסוף חזיה במחוקים למרד במלכות או רב יש לו להורות וכו', אבל האמין יסוד מוק וקדוש
 (תחסי - פירי): לאלה אבי יצחק. חזיה אדם בכבוד הוא, ונעמם רש"י שלפניו יש ר"ס חזים "עוד" וכו' הוא
 אציו וימר מבכבוד וקני, לשיך חלה צלחתי"ן ולא ואין למחוק ואין החלטה לכן הכונה אלא לשון רש"י
 כלצרכים (פירי): (ב) יעקב יעקב. לכן חזיה"י (פירי) וכוונתו שאין חזיה"י רש"י שמימה שמה גדולה, שזה פשוט,
 פירי (א): (ג) אל תירא מורדה מצדך. לפי שהיה וכן לרד הכונה לאומרו אלא פירי שמימה הכרעה עוד לחבר
 וכן מוקי הוא ללא על שמה ושממה, והואה שלמך כל

וַיִּשְׂרָת רַחֵם נְבוֹאָה עֲלֵי עֵקֶב
 אֲבוֹתָיו: ִּמֵּי וַאֲמַר יִשְׂרָאֵל מִי יִי
 חֲדָרָא עַד כְּעַן יִסְתָּא בְּרִי קִנְסֵי אֲוִירֵי
 וְאֲחֻזָּה עַד לָא אֲמַת: ִּא נִפְשָׁא
 יִשְׂרָאֵל וְקָבֵי דִי יָדָא וְאֲחֵי קִבְרָא
 שְׂבַע דְּבָרַח דְּאִלְתָּה אֲבוֹתָי
 יִצְחָק: ִּנ וַאֲמַר יִי לְיִשְׂרָאֵל בְּחַזֵּי
 לְיִצְחָא וְאֲמַר עֵקֶב יִעֲקֹב וְאֲמַר
 רָא אֲנָא: ִּנ וְאֲמַר אֲנָא אֵי אֲפָרָא
 דְּאֲבִיךָ לָא תְרַחֵף מְלֻמְחָת
 קְמַצְרִים אֲרִי קְרַם סִנֵּי אֲשֻׁנֹה

וַיִּסְתָּא רַחֵם נְבוֹאָה עֲלֵי עֵקֶב
 אֲבוֹתָיו: ִּמֵּי וַאֲמַר יִשְׂרָאֵל מִי יִי
 חֲדָרָא עַד כְּעַן יִסְתָּא בְּרִי קִנְסֵי אֲוִירֵי
 וְאֲחֻזָּה עַד לָא אֲמַת: ִּא נִפְשָׁא
 יִשְׂרָאֵל וְקָבֵי דִי יָדָא וְאֲחֵי קִבְרָא
 שְׂבַע דְּבָרַח דְּאִלְתָּה אֲבוֹתָי
 יִצְחָק: ִּנ וַאֲמַר יִי לְיִשְׂרָאֵל בְּחַזֵּי
 לְיִצְחָא וְאֲמַר עֵקֶב יִעֲקֹב וְאֲמַר
 רָא אֲנָא: ִּנ וְאֲמַר אֲנָא אֵי אֲפָרָא
 דְּאֲבִיךָ לָא תְרַחֵף מְלֻמְחָת
 קְמַצְרִים אֲרִי קְרַם סִנֵּי אֲשֻׁנֹה

לְקַם בְּרִי

רִשִׁי

וירא את הכנולות אשר בלח יוסף, ולא נלמך אשר לשלח אומר: (ברא) פמה ויפג לנו ויפיי ומתי רחמי, ורמי
 בלח פתיה (פירי - תחסי): שפירשה ממנו (תחסי - תחסי) - חזיקי - ויפיי: שגרי להסיע על המקרה, שמימה, רכ"י אין לו קשר לא עם
 (כס) רב. רב לו (עוד) שמימה (פירי) ורחמי (תחסי) הואיל שר ולא עם יוסף ולא עם אלה, ולרד למשמה למחבר
 ועוד יוסף בני חי: (א) בארה שבע. כמו נלמך פמי עמי (רא"ס), והם שיש לכרעה דבר גדול הוא זה,
 שבע, היא בסוף חזיה במחוקים למרד במלכות או רב יש לו להורות וכו', אבל האמין יסוד מוק וקדוש
 (תחסי - פירי): לאלה אבי יצחק. חזיה אדם בכבוד הוא, ונעמם רש"י שלפניו יש ר"ס חזים "עוד" וכו' הוא
 אציו וימר מבכבוד וקני, לשיך חלה צלחתי"ן ולא ואין למחוק ואין החלטה לכן הכונה אלא לשון רש"י
 כלצרכים (פירי): (ב) יעקב יעקב. לכן חזיה"י (פירי) וכוונתו שאין חזיה"י רש"י שמימה שמה גדולה, שזה פשוט,
 פירי (א): (ג) אל תירא מורדה מצדך. לפי שהיה וכן לרד הכונה לאומרו אלא פירי שמימה הכרעה עוד לחבר
 וכן מוקי הוא ללא על שמה ושממה, והואה שלמך כל

אור דרשי

וירא את הכנולות אשר בלח יוסף, ולא נלמך אשר לשלח אומר: (ברא) פמה ויפג לנו ויפיי ומתי רחמי, ורמי
 בלח פתיה (פירי - תחסי): שפירשה ממנו (תחסי - תחסי) - חזיקי - ויפיי: שגרי להסיע על המקרה, שמימה, רכ"י אין לו קשר לא עם
 (כס) רב. רב לו (עוד) שמימה (פירי) ורחמי (תחסי) הואיל שר ולא עם יוסף ולא עם אלה, ולרד למשמה למחבר
 ועוד יוסף בני חי: (א) בארה שבע. כמו נלמך פמי עמי (רא"ס), והם שיש לכרעה דבר גדול הוא זה,
 שבע, היא בסוף חזיה במחוקים למרד במלכות או רב יש לו להורות וכו', אבל האמין יסוד מוק וקדוש
 (תחסי - פירי): לאלה אבי יצחק. חזיה אדם בכבוד הוא, ונעמם רש"י שלפניו יש ר"ס חזים "עוד" וכו' הוא
 אציו וימר מבכבוד וקני, לשיך חלה צלחתי"ן ולא ואין למחוק ואין החלטה לכן הכונה אלא לשון רש"י
 כלצרכים (פירי): (ב) יעקב יעקב. לכן חזיה"י (פירי) וכוונתו שאין חזיה"י רש"י שמימה שמה גדולה, שזה פשוט,
 פירי (א): (ג) אל תירא מורדה מצדך. לפי שהיה וכן לרד הכונה לאומרו אלא פירי שמימה הכרעה עוד לחבר
 וכן מוקי הוא ללא על שמה ושממה, והואה שלמך כל

גם קרוב לומר שסמם לסטים אינן פוגעים בו כי אם אחר החקירה והדרשה אם ליהוה אדם או לא.

ועל פי טעם זה יש מקום לומר שמצוה זו מן המשכלות ואם כן אין ראייה מן הלוייה שליוה יוסף את אחיו כי הוא יוסף שמא מושל ואין ההוא איש צדיק יעשה הלוייה להם מצד שהיה דבר שהשכל מחייבו כי מי שאינו מלוח דומה לזשופך דמים על כן ראוי לעשות כן לכל הולך בדרך. אבל כשראה יעקב את העגלות אשר שלח ללויה אז אמר יעקב אכן נווד הדבר כי זה האישי קיים הלוייה מצד החורה ולא מצד שהשכל מחייב דבר זה. לפי שכל מצרים אין העגלות נחנות כי אם על פי פטעה לפי שהעגלות מטכסיי מלכות המה כמו שנאמר ויתן להם וגו' על פי פטעה נראה מזה שהעגלות היו מיוחדים למרכבתו של מלך וההלך עם אותן העגלות הנכרות וידועות שמכתי המלך המה אנו צריך אל הלוייה לצילן מן הלסטים כי בלאו הכי מורא מלכות עליהם הן באין מצרים הן בארץ כנען כי הכל היו צריכין למדיה וחיטא כשני רעבון. ואם כן למאי נפקא מיניה לוייה המושל את האחים שהלכו עם מרכבת המשנה אשר למלך כי מי האם שיבא אחרי המלך או אחרי הדרכ והמתנה שלו. אלא ודאי שאותו איש עשה הלוייה מצד דין תורה כי גזירת הכתוב היא ולא פלגי בין לוייה אחת לחבירתה אשר שלח ולייה ואת החבונן את העגלות אשר שלח ולייה יוסף וידע כי מצד מצות השם יתברך עשה כן ואין בכל האומות שומרי משמרת ה' כי אם זרע יעקב לפיכך וחתי רוח יעקב אברהם.

והחבוי עוללות אפרים מאמר תקליג. כאנו כי למד מן פרשת עגלה ערופה שיוסף לוייה. וכן עשה גם יוסף כשלייה את אחיו מסתמא הייה נפטר מהם מחוך דברי הלכה הלכות עולם להגיד להם דין הלוייה אשר בה הייה עסק. וכתיב וידברו אליי את כל דברי יוסף אשר דבר אליהם וכללו בזה כל הדברים הן הדברים שדבר להם כביתו הן הדברים אשר דבר אליהם כשלייה אותם ושם דבר עמהם דין פרשת עגלה ערופה.

וירא את העגלות. ראייה זו ענינה החבונות כי החבונן יעקב במה שספור לו כי יוסף עשה הלכה למעשה לוייה אותן העגלות בה דע יעקב כי הוא יוסף כי אין בכל האומות עושה טוב אין גם אחר שומרי משמרת ה' לפיכך וחתי רוח יעקב אברהם אבל מן הדברים אשר שם יוסף בפיהם אין ראייה כי שמא יוסף למד דין זה לאחרים אך מן המעשה לקח ראייה. ומה שתלה הלוייה בעגלות וכדאי שלצורך אחיו עשה הלוייה ולא לצורך העגלות והיה לו לומר וירא כי שלח את אחיו. ביאור הדבר כך הוא כי מהידוע שמה שאמרתו לא פטרותו בלא לוייה אין זה הלכתא בלא טעמא כי מה ענין הלוייה אל ידינו לא שפכה את הדם הזה וטעמו של דבר הוא שכל ההולך בלא לוייה מן העיר יש לחוש שמה ידאו הלסטים שהוא הולך לבדו ויחשבו שאין לו גואל וקרוק כי אין פורדותו קשה על שום אדם כי אין לו גואל הדם גם כן ואת אין לו לפיכך כל מוצאו יהגהו כחשבו שאין מי אשר ידרוש דמו מידו. ואפילו הלסטים אשר לא דאווה יוצא מן העיר מכל מקום לפחות הצלה פורתא מיהא היי הלוייה שמצלת מן הלסטים הוואים שמליון אותו ויש לו גואלים אז הם מפחדים לפנות בו ולהמיתו פן ידרשו וחקרו אחרי קרוביו או אחביו ודרוש דמים אותם כי ימצא דמו מידם ידרוש.

וירא את העגלות אשר שלח יוסף וגו'. פירשיי. סימן מסר להם כמה הייה עוסק כשפירש ממנו כפרשת עגלה ערופה לפיכך וירא את העגלות אשר שלח יוסף ולא אשר שלח פרעה. ופירושו רחוק מאוד וכי דרכו של רשיי להוציא המקרא מפשוטו לגמרי שהרי הכתוב אומר אשר שלח יוסף לשאת אותו ועוד עגלות למא לי רי בעגלה אחת על כן אומר אני שגם רשיי הכן עגלות כפשוטו אך מה שנאמר אשר שלח יוסף ולא נאמר אשר שלח פרעה הכן רשיי מזה ששלח פירושו לוייה שיוסף עשה לוייה לאותן עגלות אשר שלח שכן נאמר וישלח את אחיו וילכו ואין שלוח זה אלא לוייה ויוסף למד דין הלוייה מן יעקב שכן נאמר לכה ואשלחן אליהם וכי אתר שילך ישלחו לכה והיה המקרא חסר אם הייה אומר לכה אליהם אלא שאמר ללוחו ויעקב למד דין הלוייה מן אברהם שנאמר ואברהם הולך עמם לשלחם פירשיי ללוחם זהוה שאמר וישלחו מעמק חברון ששלח זה היינו לוייה ולמד דין הלוייה מעמק אותו צדיק הקבוי בחברון כי אברהם התחיל בלוייה וישע וישלח ונטריוקן אביהו שתייה לוייה. וכשלייה יעקב את יוסף מסתמא הגיד לו מצות הלוייה שמקרה מן פרשת עגלה ערופה שאמרו יקני העיר ידינו לא שפכה את הדם ההם שלא פטרותו בלא

אלא ודאי שכוונתו שברוך אתם צריכין להיות נזהר ביותר בתלמוד תורה שלא תעמידו עצמכם מדברי תורה אפילו עשה אחת כדי להציל אותם מכל פורעניות המתגשות ובאות בדרך והיונו מפסיר הלימוד כי כל כעס מביא בלדי טעות ואם חרונז או בהכרח תצטרך על לופסיק מדברי תורה פן תבואו לירי טעות על ידי חרונז לפיכך אל חרונז בדרך כדי שלא תצטרכו להעמיד אתם מדברי תורה ולהפסיק בשעת הכעס ולפי שבמקום הסכנה ביותר האדם צריך ידרו על כן נקט בדרך אבל בבת אין כל כך קפידא אף על פי שבאמת הוונז מדיק בכל מקום.

ויש מפרשים אל החעסקו בדבר הלכה מלשון רבותינו זכרונם לברכה מתעסק בקדשים פסול והוא מדבר במי שאינו לומד בעיני אלא כמתעסק בעלמא בלא כונה ואולי כונתם לומר שהוונז רביאם לירי זה ויהיו קרובים אל השעור אמנם במתניתא חנא אל תפסיעו פסיעה גסה והכניסו חמה לעיר דעתם לפרש הרונז שענינו המהירות החפזות מלשון פחו כמם המדבר בחפזות של רונז לפי שיוסף אמר להם מהדר ועלו אל אבי רוצה לומר תמהו לילך מכאן ואל תעמדו פה חשש אולי יבניו מלשון מהדר שגם בדרך לא ילכו כמתון כי אם בחפזון כדי למחר הבשורה אל אביהם ועל ידי זה יפסיעו פסיעות נסות יותר מן הנהוג וילכו עד העיר ממש אחר שקיעת החמה על כן אמר להם אל חרונז בדרך דקא מכאן מהדר ועלו אבל בדרך עצמו אל חרונז אלא תלכו כמתון כפסיעות בינונית והכניסו לעיר בעוד חחמה זורחת כי לעולם יכנס כפי טוב.

ויש אומרים לפי שנאמר אף חכמת עמדה לי מה שלמדתי באף וכעס ועל זה אמר אל חרונז בדרך ללמוד החכמה באף ואולי כוונת

לדבר הצריך עיון רב כאמור ואני מוסיף לקח טוב טעם ודעת לפי שכל כעס מביא לירי טעור ואמרו רבותינו זכרונם לברכה אין אדם עומד על דבר הלכה אלא אם כן נכשל בה תחילה על כן אמרו שהחכמה שלמדתי באף וכעס אשר הביאני לירי טעות היא שעמדה לי כי הטעות בדבר פעם אחד אז ביותר הוא נשאר ממנו לרובא.

וירא את העגלות אשר שלח יוסף וגו'. פירשיי. סימן מסר להם כמה הייה עוסק כשפירש ממנו כפרשת עגלה ערופה לפיכך וירא את העגלות אשר שלח יוסף ולא אשר שלח פרעה. ופירושו רחוק מאוד וכי דרכו של רשיי להוציא המקרא מפשוטו לגמרי שהרי הכתוב אומר אשר שלח יוסף לשאת אותו ועוד עגלות למא לי רי בעגלה אחת על כן אומר אני שגם רשיי הכן עגלות כפשוטו אך מה שנאמר אשר שלח יוסף ולא נאמר אשר שלח פרעה הכן רשיי מזה ששלח פירושו לוייה שיוסף עשה לוייה לאותן עגלות אשר שלח שכן נאמר וישלח את אחיו וילכו ואין שלוח זה אלא לוייה ויוסף למד דין הלוייה מן יעקב שכן נאמר לכה ואשלחן אליהם וכי אתר שילך ישלחו לכה והיה המקרא חסר אם הייה אומר לכה אליהם אלא שאמר ללוחו ויעקב למד דין הלוייה מן אברהם שנאמר ואברהם הולך עמם לשלחם פירשיי ללוחם זהוה שאמר וישלחו מעמק חברון ששלח זה היינו לוייה ולמד דין הלוייה מעמק אותו צדיק הקבוי בחברון כי אברהם התחיל בלוייה וישע וישלח ונטריוקן אביהו שתייה לוייה. וכשלייה יעקב את יוסף מסתמא הגיד לו מצות הלוייה שמקרה מן פרשת עגלה ערופה שאמרו יקני העיר ידינו לא שפכה את הדם ההם שלא פטרותו בלא

אלא ודאי שכוונתו שברוך אתם צריכין להיות נזהר ביותר בתלמוד תורה שלא תעמידו עצמכם מדברי תורה אפילו עשה אחת כדי להציל אותם מכל פורעניות המתגשות ובאות בדרך והיונו מפסיר הלימוד כי כל כעס מביא בלדי טעות ואם חרונז או בהכרח תצטרך על לופסיק מדברי תורה פן תבואו לירי טעות על ידי חרונז לפיכך אל חרונז בדרך כדי שלא תצטרכו להעמיד אתם מדברי תורה ולהפסיק בשעת הכעס ולפי שבמקום הסכנה ביותר האדם צריך ידרו על כן נקט בדרך אבל בבת אין כל כך קפידא אף על פי שבאמת הוונז מדיק בכל מקום.

ויש מפרשים אל החעסקו בדבר הלכה מלשון רבותינו זכרונם לברכה מתעסק בקדשים פסול והוא מדבר במי שאינו לומד בעיני אלא כמתעסק בעלמא בלא כונה ואולי כונתם לומר שהוונז רביאם לירי זה ויהיו קרובים אל השעור אמנם במתניתא חנא אל תפסיעו פסיעה גסה והכניסו חמה לעיר דעתם לפרש הרונז שענינו המהירות החפזות מלשון פחו כמם המדבר בחפזות של רונז לפי שיוסף אמר להם מהדר ועלו אל אבי רוצה לומר תמהו לילך מכאן ואל תעמדו פה חשש אולי יבניו מלשון מהדר שגם בדרך לא ילכו כמתון כי אם בחפזון כדי למחר הבשורה אל אביהם ועל ידי זה יפסיעו פסיעות נסות יותר מן הנהוג וילכו עד העיר ממש אחר שקיעת החמה על כן אמר להם אל חרונז בדרך דקא מכאן מהדר ועלו אבל בדרך עצמו אל חרונז אלא תלכו כמתון כפסיעות בינונית והכניסו לעיר בעוד חחמה זורחת כי לעולם יכנס כפי טוב.

ויש אומרים לפי שנאמר אף חכמת עמדה לי מה שלמדתי באף וכעס ועל זה אמר אל חרונז בדרך ללמוד החכמה באף ואולי כוונת

הודיע לנו הכתוב שהיו כולם נפש אחת להעיד על צדקתו של יוסף ועל צדקת האחים לכן אמר החולה כל הנפש הבאה לבית יעקב מצרימה להעיד על צדקת האחים ואחר כך חזר ואמר ובני יוסף וגו' כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים להעיד על צדקת יוסף.

אמורה הפעם. לפי שקורם זה היו חייו חיי צער והיה חשוכ כמח בחייו כאילו כבד מה ועבר ובטל מן העולם אבל עכשיו שנאמר תחזי רוח יעקב אביהם שנעשה איש חי מעתה יהיה מעותו אל המיתה ורק פעם אחת ולא אל הרבה מיתות כי החשוב כמת מחמת חיי צער דומה כאילו בכל יום הוא מת וכן נאמר ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויחי ימי חייו קמ"ז שנה כי על ידי שילה שדחה לו באחתן י"ז שנים היה דומה למפרע כאילו היה כל קמ"ז שנים חיים נעמיים הקורין חיים כאמת.

והאנשים רעי צאן כי אנשי מקנה היו. יש לזכור כי אנשי מקנה היו היו אנשי מקנה או לא סוף סוף רועי צאן המה. ועוד שאמר כי יקרא אליכם פתעה ואמר מה מעשיכם ואמרתם אנשי מקנה היו עבדיך יותר היה נכון שיאמרו רועי צאן היו עבדיך כי דקא רועי צאן תועבת מצרים המה אבל לא אנשי מקנה וכי פרעה לא היו לו מקנה. ועוד קשה כי המה שינו ולא אמרו כאשר צוה יוסף להם יוסף כי השיבו לפרעה רועי צאן היו עבדיך ועוד גם אבותינו מיותר וכו' שאלים על מעשה אבותיהם. וכאזר הדבר הוא שתכלית כל הדברים הללו היה כוד שיהיה מקנה פרעה מעליו ויושיבים בארץ גושן אף על פי שגם לפרעה היה צאן ובקר ורועים מכל

אנו יודד לחור המים עד שירד שמה תחילה זה המליכו והוא אחרי אבל בעליה אנו רוצה שילך מוליכו תחילה והוא ישאר במים לכוך אלא הוא העולה תחילה ומוליכו אחרי כד שביך בירידה וכי בעליה לא ישאר הוא לכוך רגע אחת במים. כך לא רצה הקב"ה שיהיו ישואל בגלות רגע אחד בלא השכינה על כן הקדים בירידה ירידת השכינה ובעליה הקדים עליה יעקב וזה ענין נכון ויקר.

וכך אחזר בעליה הזכיר השכינה פנים ואחור כי אמר ואנכי היינו השכינה אע"ל היינו עליה יעקב באמצע. גם עלה זו השכינה אך לפי שהיו במצרים רעים והטאים כדאיתא בנבואת יחזקאל על כן לא נתקיים בהם יעוד זה כי לא הלכה השכינה כי אם לפניהם שנאמר וחי' הולך לפניהם על כן מסיק במדרש ההוא דכתיב ואכלתם אותו בחפזון זה חפזון שכינה כי פירוש הדבר הוא לפי שלא היחה השכינה כי אם לפניהם על כן הוצרכו לאכול בחפזון כדי למחר הליכתם אחרי השכינה כמי שהולך אחרי איוו אום המוליכו צריך ללך אחרי במהירות שלא יתחזק מן ההולך לפניו. אבל מכל מקום דבר אלהינו יקום לעולם ויתקיים יעוד זה לעתיד שלא יצטרכו ללך בחפזון כי יהיו מסוככים מן השכינה פנים ואחור כמו שנאמר כי לא לפניהם תצאו וכמנוסה לא הלכין כי הולך לפניכם ה' ומאספכם אליה ישראל דהיינו פנים ואחור והוא היעוד הנאמר כאן ואנכי אע"ל גם עליה.

כל הנפש הבאה ליעקב. אף על פי שהיו נפשות רבות מכל מקום קראם כולם נפש לפי שקודם זה היו האחים מתקנאים ביוסף והיו נפשות חלוקות ועכשיו נעשו לאחידים סדה קאתם וגם יוסף לא היה לו לב עליהם על כן

אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אע"ל גם עליה. כל הסבה והמגולגלים האלו היו להורידם מצרימה. כדי לפרוע חוב כי גר יהיה ודען וזו היא העצה העמוקה של אותו צדיק הקבור בחברון אשר יעץ ואשר בחר לו המלכות לרד לארצות הנעמים העמוקות מן ארץ כנען כמקום עומק שאל הגיהנם וכלוקט מביא מדרש הדרושי על יוסף פסוק מיס עמוקים עצה כלה איש ואיש תכונות דילגה ולי נראה לפרש שגם יוסף נחבין לזה לסבב ירידתם למצרים למקום מים עמוקים מים הדרונים וזו היא העצה העצומה אשר בלב יוסף ואין אדם יכול לעמוד על דעתו כי אם יהודה איש תכונות יוד לסוף דעתו וידלגה להוציא לאור מחשבתו אשר חשב על היהודים להורידים לארצות הנעמים ועל כן נראה ה' אל יעקב במראות הלילה כדרך שמציעו כשעיר לאברהם כי גר יהיה ודען נראה אליו בזמן שהשמש שוקעת בנפול חרדימה על אנשים כמו שאמר ויהי השמש לבא וחרדימה נפלה על אברהם כך נראה ה' אל יעקב במראות הלילה כי כל זה רמז אל חשבת הגלות ועל כן היה יעקב מתירא לירד למקום חושך עין וערפל עד שאמר לו הקב"ה אל חרוא מרדה מצרימה כי לגי גדול אשימך שם זה על ידי העינוי שאמר פן ירבה הקט"ה אמר כן ירבה והעינוי היה סיבה לעשותם לגי גדול כמו שכתוב וכאשר יענה אותו כן ירבה.

ובזה מדרוקוק הלשון שאמר לו ה' אנכי ארד עמך הקדים ירידת השכינה לירידתו כי אנכי ארד היינו ירידת השכינה. עמך היינו ירידת יעקב. ובעליה נאמר כהפך זה ממש ואנכי אע"ל היינו עליה יעקב תחילה ואחר כך גם עליה היינו עליה השכינה. המשל בזה למי שמוליד את חבירו לגי עמוקים החבירו ירא לודת שמה פן יטבע בהם לרוב עומקים על כן

חי כי כמו שמורדין מדידה גשמת לראות לאיזו עיר קרוב החלל ולחלות העין באחתה עין כך מורדין השערה ומדידה שכלית באיזו עין מת זה אם בעין עצמו אם בעין קרובי או בעין בני עירו ומי שהוא קרוב ביותר אל החלל לחלות בו הוא צריך כפרה. על כן שלח לו יוסף פרושת עגלה ערופה כדי שמתוכה יתבונן יעקב איזו חטא גרם לו ליעקב להיות בצער כל הימים הללו ויחפש וימצא שזהו החטא שגרם לו שלא קיים מצות כבוד אב ואם כ"כ שנה גרם לו לחרות בצער זה כ"כ שנה שלא יהיה מוכרח גם הוא מוכן החביב עליו ביותר ומהו התבונן שרדאי יוסף חי כי אילו היה מת אם כן יהיה יעקב בצער זה יותר מן כ"כ שנה ויסבול יותר על מה שחטא ולא יהיה העונש מרה כנגד מדה לכן כשראה העגלות ונוכר לפרשת עגלה ערופה מיד ותחי רוח יעקב אביהם.

רב עוד יוסף בני חי. לפי שהכטיחו הקב"ה שאם לא ימות אחד מן בני בחייו לא יראה פני גיהנם ויזכה למה שונאמר מה רב טובך אשר עפנת ליראיך על כן אמר כאן רב מעתה אופה לשכר העולם הבא הנקרא רב כי הוא עולם שכולו אורך מה שאין כן בחיי העולם הזה שגם מעט רעים כי לא הרבה זכור ימי חייו. ועוד שכבר קבל עונש של ביטול מצות כבוד אבי בעולם הזה ומעתה יקבל שכר משלם לעולם הבא לכן נאמר ויזכה ויזכהם לאליה אבי יצחק ולא הזכיר גם את אברהם אלא שרצה לתקן במה שקלקל וחזר לנוגז כבוד באביו יצחק. דבר אחר רב עוד יוסף בני חי מה זה אדם אומרים לי כי הוא מושל בכל ארץ מצרים רב וחי לי שהוא חזי די לי קודת רוח בזה ואין אני מקפיד אם הוא מושל או לא.

שפת בראשית כח ויצא

אונקלוס

וְרֵאשֵׁי מַצֵּיעַ הַשְּׂמִימָה וְהַגָּה מִלֵּאבִי
אֱלֹהִים עֲלֵימָם וְיִרְדִּים בְּנֵי יְהוָה יְהוָה
נִצְטָב עֲלֵינוּ וְהֵאמְרָ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי
אֲבֹתְכֶם אֲבִיךָ וְאֵלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ

לקט בדרך

רש"י

מקום זה והוא בית עבר עמלק שמ' ופשוט שפירושו עלה אבנ
שכנת קנע אלה עמל' (מ"ל): (ז' במדבר' וקושה היא
זאת הלא המלאכה למעלה מושבם והיה א"ר לרד לריות
ירדים קורא אחר"כ עולים או מפעך שהם צמחומ' ור"ל
עלה בעבו אלו צמל' אלה על קורא מלאכה מוא"י ושלמו
צמחומם מלאכה אחרים למי"ל ונני בני זה ו' נצט עניו
לשמור (מד"א), וכוה מושב נמה צמח' על קורא מקום שכל' חל'
שלא על הצורקים צמחיהם לכהוז אלהי פלוני, משום
שלאמר אהי צמחיהו לא יאמר, כל' יחד
שמו על יצחק, לפי שכה עניו, וכל' צמחיהו, והרי
בלויות מלאכה, כל' על היו וירדים חמה היינו צמחיהם
שמתמו איו שלמות ירדו ועלו אלה לזמות (ב"א): (ז' ואל"כ יהיה פי' עניו אלה, כמו ועלו משה משה וכוה והוא
עומד עליהם, ומה שאמר צמח' עניו על הכולם או על יצחק או לרד דרש (בא"י):

אור החיים

והמנוחיות) אלה כל דבר נגלה אלה ומצוה כיום
ואור, ואין זה דומה לשאר החלומות שרואה דבר
ואינו מלאכה בלתי מה שהוא רואה, וזה חמלא
שדקדק לומר בכל פרעו ופרע מבהגלה אליו בחלום
והנה, נצי רואה ככולם אומר והנה כולם, נצי
רואה המלאכה אומר והנה מלאכי וגו', נצי גילוי
שכינה אומר והנה ה', הבהוה צוה כי היתה נצויה
נחמ':
יב. ודגה ה' נצט עניו. ירמח גם על יצחק"כ, על
דרך אומרה ז"ל (פ"ר מנ"י) הלכות
הם מרובע לשריה, ולריות שהוא רגל רצוניה) אצוי דבר
לאצרכם ממתות וצרכות ורדומה חמס' לו על מנת
שלאחר ליעקב"כ (לעיל כ"ח) כן האמה אלה צנר וגושי
נחמ':
יג. ודגה ה' נצט עניו. ירמח גם על יצחק"כ, על
דרך אומרה ז"ל (פ"ר מנ"י) הלכות
הם מרובע לשריה, ולריות שהוא רגל רצוניה) אצוי דבר
לאצרכם ממתות וצרכות ורדומה חמס' לו על מנת
שלאחר ליעקב"כ (לעיל כ"ח) כן האמה אלה צנר וגושי
נחמ':

אור בדרך

ש"ו) ותי' והנה"י כל' לפי שנינו, אצוי הדברים שומרים לפניו ממש. כלומר, ונחמ' לו ין. (ז' מדבר' המעב' ז"ל כל' ונחמ'
שומרים ה' נצט עניו על הכולם וכן הוא צ"ל לרד דגה. או לשכר אלה לשמור אלה גם עניו ממש. והו דומה
ולאשון יצחק. (ז"ל) כי עד שעה דרן שכל' ז"ל, היה חמס' רגל' א, פרכס' רגל' ב, יצחק רגל' ג, יצחק רגל' ד, (לקוח לחלוצי פי'
מ"ה) או לשכר ג"כ האמה מ"כ מ"ה חל' חמס' שגלשים הנה חמס' שגלשים אצוי וצרכי"כ שהוא חל' לפניהם עניו"כ. (י"א
פי' גם צמחיהו על שמעלה א"ן לו עמנה לריות עניו. (ב' וכמנהנה אה קורא מצרכם היה פרכס' יצרכה אלה יצחק. (כ"א

אונקלוס

וַיֵּשֶׁב מְרֵאֲשֶׁתוֹ וַיִּשְׁכַּב בְּמִקְוֵם הַרְוֵא:
יַד וַיְהַלְמָם וְהָגָה סֵלֶם מִצֵּב אֲרֶעָה

רש"י

חמה כמאוס שלא צנוניה, כדי שילך עם (פ"ר - ס"ט)
ו"ה: (ו"ה) וישב מר'אשתו"י. משאלו כמח' מרוב"י) סביר
לכמה, שרוא מפני חיות רעות (פי"א), החמלו
מריצות אז עם* אז זאת אומרת עניו ירמח חמ
לכבו חמא אומרת עניו ירמח חמ עשאלו הקב"ה אכן
אחמ"ס, והו' שאלמר נפסח (פי"א) ויחמ חמ האכן אשר
עם מר'אשתו (חמ) - חמ"ל: (ס"ה) וישכב במקום
הרוא. לכן מר'אשתו, כל' חמא מקום שכב אצל ז"ל
פנים* ששנת צבית עבר לא שכב כלילה (פי"א), שבה
ש"ח מר'אשתו ושמור כנגדו
ש"ח מר'אשתו ושמור כנגדו
ש"ח מר'אשתו ושמור כנגדו

אור החיים

עוד ירמח בלומרו וישכב צמקוס"כ על דרד אומרים
ז"ל (מולין ז"ל): שקפל הארץ חמחיו, לזה אומר
וישכב צמקוס הבהו פי' כולו שכב צרי' בלומרו
(פי"א) אשר אמה שוכב עליה:
יב. וירחלום והנה וגו'. עמס' אומרו והנה.
לריות שאין החלום"י) חומלו
צמחיהו הצק' כי חלומות שוא הם, גם שכל כל
פנים יהיה צבס חפן כי הם צמחלה הששומ"י,
לזה אומר והנה פי' כי הרצרים בלא ששומס
מקום המקור"כ:

אור בדרך

ז' לזה דוקה יש"ל, אלה ר"ל שח"ת חמס' היר"מ, ונעמור ענרבי' חמ"ל חמכ' היא הירמ' חמ' בלוצ'ו זה, וכן דרס' על הממור
ז"ל (ז' חמיהם חמס' שביה' לא וגם חר' חמח"י) היה עם. (ש' פי' מה' לא עול' לא עם שכב עם לאו. (א' כמלמ' כפוליס'
צנריו וזה' נפס' חלומותיו, א"ן לרד לומר וישכב' כמו צמחיהו וציוק' וי', אצל כשוכרי' שיהי' חוק' צנר' וזה' לומר ויחלוס' צ"ר
לצקו"ס וישכ' חמס' חמ' א"ן שירדו' ששכ' אלה צמחיהו ש"ה' על הלינה. (א' שש"ח שמתקום שיהי' עם שכב' ורצרי'
חמ"ל שבה' רש"י הוא דרד דרס'. (יב' אלה חמ' וישכב' עם. (יג' כלומר' צנל המקום היה שוכב. (יד' פי' חמס' חלומות
חמרים. (טו' צלצנל.

ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מדרשתיו

וישכב במקום המוא.

ומדמו במקום.

ויחפלה במקום בית המקדש וילן שם כי יביעי: וצלי באתר כי מפרשא ובה חמו ארום טעם שמשא וטוב ארבעה מאבני המקום ויקח השמש ויקח ארבעה מאבני המקום ויקדוש וישם מדרשותיו וישכב במקום המוא:

כי ורחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השוממה והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו.

אונקלוס: וחלם הוא סולמא נעיצ בארעא וירשיה מט עז צית שמיא:

עד דום שמים.

→ ורשיה מט עז צית שמיא הוא סולמא פביע בארעא ויהולום והנה סולם קובע בארץ וראשו מגיע למלאכא ואליו לסולם ואופרה מן שולכו לסדום ונתגשו ממחיצותם כגלגל מוחמתו מן כגלגל דגלגלין מספירי דמרי

עלמא והו משרדיו ואולי עד זמן דנפך מנחת אביו היינו לזון ויהיה כחמסדא עד בית אל ויהיה ויהא סלקין לשמי מרומא עני ואמריו איהו חסון ועקב חסידא דאפי וכו' וי' ליה פביעא כפוטין קרא דהיינו מחרמדין למחמי יתיי כפי שאר מלאכא קרישאי ויי נחמי למסכילא בית: L

L להשתכל בו.

יגהנה יהיה נצב עליו ויאמר אני יהיה אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ אשר נצב שם עליה לך אתגנה ולזרעך.

אונקלוס: והא יקרא יי משמד עלתיו:

כי יהיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגמה ונכרכו כר כל משפחת האדמה וכו'.

אונקלוס: ויהו כר כביאי בעפרא דארעא ויהיו כרד מרבה כעפר הארץ ותחבר ותמקו למערבא ולמדחמא ולשישנא למערב ולמזרח ולצפון ולדרום ותחברו ולדרומא ותחברו כרדיל כל זרעית ארעא בשבייל כל משפחת האדמה ובשבייל וכריל כרד:

(2) כרבת לוי ב.

(3) חליו ציא ב. פריק דליא פליית כפי פסוית יית. (4) לחותיק התגשמה.

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה.

יביעי: דמשא ניסין אתעבידו ליעקב כוון דנפק מן בירא דשבע: ניסא קמא אתעביד דשעי דיומא ונסמי שימשא כלא אשוניה מה קם דיהי דכירא מתחמד למלאא עמיה:

ניסא תיניא ארבעתי אבני דשוי אסרי אשכא יהונו כנסתי לאבנא דרא: ניסא חליחא אבנא דחונו כל עדייא מתכנישי ומלגלגיו לה עמילוי עם כירא נגלג יתי כחרא מן דרעתי: ניסא רביעא דספס כירא וסליקו מיא לאנפוי דהוה טיימא כל יומין דהוה כהרד: ניסא חמישאה כספא ארעא כומוי וכיהוה וימא דנפק איל לחרן:

ירושלמי: המשא ניסין אתעבידו לאבנו יעקב כומונא דנפק מבאר שבע למיל לחרן:

ניסא קרמא אתעבידו ליה שעי דיומא ונסמתי ליה שמשא די לא בארשנה מן כגלגל דהוה דכירא מתחמדה למלאא עמיה. ניסא חנינא כוון דנפל אבנו יעקב רגליו מבאר שבע כספא ארעא כומוי ואשתכח יתיי כהרד: ניסא חליחא אבני דנפק יעקב אבנו כרמשא דשוי יהונו חדות יסרי רשיה וכיוו דקם כנסתי אשכא דכרליון לאבו דהא והא אבנא דאקיס כיימא כמא ואריק משה על רישתי: ניסא רביעאה דחונו כל רשיא מתכנישו עלה דאבנא ללגלא יתי משליו פומא דכירא ולא הו כולין וכיוו דאחי אבנו יעקב ואריי הוא כהוה ירה ואשקי ית ענא וילכו אחיו דאמתי: ניסא חמישאה כוון דאריי אבנו יעקב ית אבני משליו פומא דכירא ספס כירא והוה טיימא עשרתי שניו כל יומין דהוה אבנו יעקב יתיי כהרד: ניסא חמישאה כומוי ואבנו יעקב כומונא דנפק מבאר שבע למיל לחרן:

(1) של חדות כהרד הוא.

וַיִּתְנֶנּוּ אֹתָם לְקַחְתִּי כְנַחְתִּי וַיֵּאמְרוּ קִוְיָנוּ אֶת-
 מִדְּמֹתֵינוּ הַזֶּה פִּי-מִשְׁחֵיךָ יְהוָה אֱתָ-
 חַיִּי וְיָדִי כַמִּצְוֶיךָ פָּעִינִי חַתְנִי:
 וְכִמְוֵה לְשִׁיחַ עֲלֶיךָ וַיֵּאָצְרוּ דְמֵאֲלֵכִים
 פְּלוֹטִים לְאֵמֶר קוֹם לָךְ אֲתֵאשְׁתֵּךְ
 וְאֲתֵשְׁתִּי כְנַחְתִּי הַנִּמְצָאִים פְּרֻחֵי-
 פֶּעֶן הַעֵיִר: ^ט וַיִּתְמַלְמְלוּ אֲוִי-
 הַמַּלְאָכִים בְּיָדָם וּבְיַד שְׁתֵּי

לקט בהיר

רשי"י

עכב חרדי שטח שטח שטח כ"ל למד ומה ענינים שונים על
 כך רשעים שימחיתו כלית. עד עשבו הנגלה נמסר מה של
 לעמוד ומה (נ"א) ואמר שאין לעמוד ומה מן הקשור מן
 וגו' הולל מן המקום כי משמשים אמתו (נח"ל): (לא)
 מי חסר וכו' מן חסד לוקמי כמו נהרתי מקומות, והיא
 מביה. תפסה. מהיה מי חסר וכו' מן חסד לוקמי כמו נהרתי מקומות, והיא
 כלכלית, עד חס כל הדור ונהיה צ"ח מוכרם עד מי חסר וכו' מן חסד לוקמי כמו נהרתי מקומות, והיא
 דסף כל דלול: (ט) ויתרוממה. כדי להליל את מה הוא ממנו ואין צריך פירוש, ואין לומר שהפסוק מפרט
 מנוחיתו: (י) ויחזיקו. אחד מהם היה שלוח אס הרישא עליו דוקא ממנו ממש אלא רק פרוסות, שא"כ
 להלילו ומהירו להפוך (חס) סודם, לכך נאמר לא ילמד ממנו ולא יהיה צריך פירוש (רא"ם), ומה
 שנתנו דקושה מן חסד שהוא צ"ח מה היה לו נהיה מלכלין
 נפסוק המעורר מן המסם גם נתנו דקושה חסד (ר"ד): (כ) מי חסר וכו' מן חסד לוקמי כמו נהרתי מקומות, והיא
 על דקושה נדרשים ומה שאמר הכתוב נאמר וכו' (במ"ח): (לג) מי חסר וכו' מן חסד לוקמי כמו נהרתי מקומות, והיא
 הנמללות נעולם, כי רחל עלה לו לוקח אותן שארם (רא"ם), אבל קנה קשה שמיאמר הוא כולל שאם אמר שמי נתן
 ידעו שכן אותן שאלו, לזה רמז רש"י שיש מדרש אגדה, אבל לא בהלל כי אם רמז מן הפסוק (מ"ל): (לד) ולעיל
 (י"ט כ"ד) האף נמסה לא פירש רש"י מזה מזה מן חסד לוקמי כמו נהרתי מקומות, והיא כלכלית נהיה מל כל הארץ
 לומר שאין מי המינה מלך כמו שכתבו האונקלוס, ודעת האונקלוס שמינה, לפיכך, כי אם המדובר מכל העיר פליט
 רבים ונמסר דקושה, ש"ך לומר לכוון כללן, משא"כ הכא דרשי אל לכוון לומר לכוון הכלל, אבל פירושם
 וענינם אחד (בד"א): (לה) שכי צדיק היה ולא הך להמליל להליל קרוביו שצדיק (מ"ל), ומן המסם ממש שהיה

אור החיים

לכדור ואין נדרש זה צ"י שליחות:

וַיִּרְדְּוּ-יָרְקוּ הַמַּלְאָכִים. הם שולח מהם הוא אינו אלא משהייעוץ לא מקרי זה עושה צ"י שליחות.
 כמליל את לטעם אלא כלומר שכל ועטם נברחל שביע אף זה אלא ומכאשר השמחת
 להפוך אף לו לנשות צ"י שליחות, לטעם לומר כי סודם שלא יתעכב כל עוד שבה לטעם צמורה צ"י

אור בהיר

צדח ומסית אף זו ממש כשהיכול זה לטעם יעל. צ"ח מן צדק לטעם וגם לטעם רחל לטעם, אלא לזה להחליט מה

וַיִּשְׁלַחֵם הַמַּלְאָכִים אֲתֵיכֶם וַיְכַיֵּאוּ
 אֲתֵי-לֵילִים אֵלֵיכֶם הַבֵּיתָה וְאֲתֵי-הַלֵּילִת
 סָבִיבָה: ^א וְאֲתֵי-הַמַּלְאָכִים אֲשֶׁר-פָּתַח
 הַבַּיִת דָּבַר בַּפְּנוֹתָיִם מִקֵּיץ וְעַד-רֹדֵף
 וַיֵּלְאוּ: ^ב לְמַעַן דַּפְתַּח: ^ג וַיֵּאמְרוּ
 הַמַּלְאָכִים אֲלֵי-לֵילִים עַד מוֹרֶךְ-פֶּה חַתָּן
 וּבְנִיךָ וּבְנֵיךָ וְכָל אֲשֶׁר-לָךְ בְּעֵיר
 הַזֶּה: ^ד מִדְּמֹתֵינוּ: ^ה פִּי-מִשְׁחֵיכֶם
 אֲנַחְנוּ אֲתֵי-מִקְוֹם הַזֶּה פִּי-רְגֵלְךָ
 עֲקֵקְתָם אֲתֵי-פְנֵי יְהוָה וַיִּשְׁלַחֵם יְהוָה
 לְשַׁחֲתָהּ: ^ו וַיֵּצֵא לֵיל וַיִּדְבֶּר אֶל-

לקט בהיר

רשי"י

והמלאכים מהירו ומסרו חסדם ופברו את הליל ומה
 לא היו יכולים עוד לעבור כי לא ראו אורם והם שמשו
 צדקם לא מלוא שם שאלו נמסר גדלם הקטנים החמלו נעצרה מחילה, שאלמר מנער ועד
 זקן, לפרוך החמלו נעצרה הפירענות ממש (י) וי"ט (צ)
 עוד מן לך פה. שפועו של מקרא מי י"ט לך* עוד
 בעיר הוזהר (י) חן מלשון ונחמך שבצד: חתן
 ובניד ובמחיר. חס י"ט חס חסן או צניט וצניט
 הולל מן המקום: ובניד צני ונחמך הכשרות, וי"ט
 ומי"א עוד, מלמד ששנים נצלה כוחת מי לך פחתון
 פה ללמד סנוגוריה עלהם, שכל הלילה היה מלך
 עלהם סנוגוריה, קרי צדיק מי לך פה (י"ט):
 ומה הכוונה מי "משלך", לפיכך חסד, ק"י חלך
 זמורה: (כ) ר"ל חסד, "מי" הוא במקום אס, אלא אמרו כל מי שהוא נצח הולל, שא"כ מיומר הוא רדי לומר הולל
 נצח וכו', אלא חסדו לומר אס לך או לא אמרנו כלום, אס לך או הולל, והוסף רש"י חסד או נניט אלא רק על חסן
 מוסת ספק זה אלא גם צניט וצניט מלמד בספק (ר"ד): (ל) מי שילד נחמך המשואם, שאם מי צדק ממש היה לו
 להקדמת לפי המננים, אלא עמה נכללו גם צניט וצניט נחמך (ר"ד), והם שילדו הכל ולא היה ספק למינם, דבר
 נלאון צני ליל, שהלמת שדעו ואין מקום לשאלה גם לפי פשוטו מיומר חסד, פה"י הלא רש"י גם המדרש, והם

אור החיים

י"ג. כי משמחיהם וגו'.

הם שאין נחשות אלא שמש בעלמל. או לטעם שכל נברחל הוא חומר
 אחד, לזכר שבה שניהם יחד היו אומרים הוא ולצבאל, או לזכר שאין נברחל יכול נשות דבר עד
 לכוון רבים שלא יהיה נראה כי מה שלפניו אינו אלא שולל רפאל את לטעם הכי שגם רפאל גורם רעב

זאת מדייקים בפסוק, או מיותר השנים וכדו'. והרי לימוד גדול הוא ונשגב בחיי יעקב אבינו:

על כרחו חזינו דדבר זה היה פשוט וברור, עד שהתורה לא מציינת כלל. והטעם הוא, כיון שעיקר תפקידו של יעקב אבינו היה, להוציא מן הכח אל הפועל את כל תברכות לעם ישראל, וכן להעמיד את עם ישראל ע"י השפטים וכו'. וזה פשוט שארץ ללמוד שנים רבות בטרם כל זאת. דללא לימוד התורה אי"א להגיע כלל להשגות גבוהות.

וכן לא מצינו אצל האבות והאמהות, שהיו מיוחדים במידות שונות וכגון "חסד לאברהם" "גבורת יצחק". ואצל האמהות שהיו מצוינות במידת חסד, שתכנתו התורה דרך השגתם את אלו המדות. והוא כיון דפשוט שארץ יגיעה ועמל רב לפני החשתלמות במעלה המיוחדת:

ויעוין במורה נבוכים [חלק שלישי פרק י"א] שכתב ר"ל "וזאת ג"כ מדרגת האבות, אשר הגיע קרבתם אל הש"י עד שנודע שמו בהם לעולם, אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. זה שמי לעולם. והגיע מהתאחד דעותם בהשגתו שברת עם כל אחד מהם בריב קיימת. וזכרתי את בריתי יעקב וינו. כי אלו הארבעה ר"ל האבות ומשה רבינו, התבאר בהם מן החתומות בשם. ר"ל השגתו ואהבתו, מה שהעמיד עליו הכתוב, וכן בהשגת השם בהם ובורעם אחרים גדולה, והיו עם זה מתעסקים בתהמת בני אדם והרבות ממון ומשתדלים במקנה ובכבוד, הוא אצל ראיה שהם עושהו המעשים ההם, לא היו עושים אותם רק באבריהם לבד, ולבנותם ורעותם לא יסרו מלפני ה' וכו'. והשגתו עליהם מתמדת ואפילו בעת התעסקים להרבות הממון, ר"ל בעת המרעה ועבודת האדמה והתנתג הבית, היה מפני שתכלית כוונתם הייתה בכל המעשים ההם להתקרב אל הש"י קרבה גדול. כי תכלית כוונתם כל ימי חייהם להמציא אומה שתדע חשם והעבדות וכו'. ומפני זה זכו לזאת המדרגה, כי העסקים ההם היו עבודה גדולה וכו' ע"ל.

ומבואר בדברי, שעיקר התכלית שאלה הגיעו האבות הקדושים וכן יעקב, היה בזמן שרעו את צאנו וכו', ואז הגיעו לדרגות מופלאות בעבודת ה'.

לפי"ז נראה, דזהו הטעם שלא מציינת התורה דבר ישיבותו של יעקב בבית שם ועבר י"ד שנים, בעמל וביגיעה ללא ישעור, כיון דזהו דבר פשוט שבלא זה אי"א להגיע למעלות רוחניות נשגבות. [מדברי אמו"ר שליט"א]

פרשת ויצא

עולים וורדים בו

7 ← "וחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלקים עלים וורדים בו". [כ"ח י"ב]

בתרגום יונתן בן עוזיאל כתב, שהמה המלאכים שנתנו ממחיצתו של הקב"ה קלי"ח שנים מפני שאמרו כי משחיתים אנוהו בסדום, ובשעה שליו את יעקב אבינו על שוב למקומם. ע"כ.

והנה יעקב בלשון התרגום תיגיל שכתב ר"ל: "והגינו לוויין יתיה בחסדה עד בית קלי". והזינו דהתרגום מדגיש הענין שליו המלאכים את יעקב אבינו "בחסדה" עם חסד.

והנראה לומר עפ"י שהיות וחסא המלאכים היה בזה שאמרו כי משחיתים "אנוהו", והיינו שנטלו הגדולה לעצמם שהם המשחיתים. ועיין בפירושו יונתן שגור "דגלין מסטורין" כלומר שגול ממחיצתו של הקב"ה. ולא "מסתורין" בתנין, דהיינו שגול סודות הקב"ה.

ואפילו לגרסא שם שגילו סודות הקב"ה, הרי יעקב חטאם היה בזה שראו לתלות הדבר בעצמם. עיין רש"י ורא [נ"ט כ"ג] שכתב "זהו עניןן של מלאכים על שאמרו כי משחיתים אנוהו ותלו הדבר בעצמן וכו'".

לפי"ז נראה דחסד שעשו המלאכים זהו החיפז מ"אנוהו". כי זהו יעקרו של חסד, העדר האני שבין אדם, וחסד יסודו לעשות למען הזולת, ולכן ע"י חסד שעשו שבו למעלתם ולמחיצתו. [מדברי אמו"ר שליט"א]

וישכב במקום ההוא

"ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש. ויקח מאבני המקום וישם מראשיתו וישכב במקום ההוא". [כ"ח י"א]

כתב רש"י ר"ל, "וישכב במקום ההוא, לשון מיעוט באותו מקום שכב, אבל י"ד שנים ששמש בבית עבר לא שכב בלילה שהיה עוסק בתורה". ולעיל סוף פרשת תולדות, למד רש"י דבר זה מכד שחטרים בחשבון השנים של יעקב י"ד שנים, ועל כרחי שהיה בבית שם ועבר ולמד תורה.

והנראה תמוהים, י"ד שנים בה"י יעקב אבינו "אטו מילתא זוטרתא היא", ולא עוד אלא שכל אותם שנים למד ללא הפסקה ב"ישיבת שם ועבר" ולא ישן כל אותו הזמן וכדלעיל. וא"כ מדוע לא כתבה התורה דבר זה בפירושו, וצריכים אנו ללמוד

אלהיך מורה לרבות מלמדי ממתי. והוא אם אתה, דהיינו בשאלת ממילך מלמך אתה, הם המלמדי ממתי, שנקראו אמונים ורעים להשי"ת צ"ה, ומקיים דרשם חז"ל אם ה' אלהיך מורה לרבות מלמדי ממתי. או שנקרא אורי אנכי מבקש השי"ת צ"ה שנקרא אורי כרי"ל הוא מבקש בגרל האלה והפחד מלפניו ימנעך, מכל שכן ומנה קל ומומר כי צנו של קל ומורה, שאת מעברו הצדיקים ומלמדי ממתי הם ממייאסין, ממנו ימנעך לא כל שכן.

או יאמר אם אתה אורי מבקש. דהנה ישאלו וישנה השי"ת צ"ה אם גרל נסיו ופעולותיו המרובים, או ממנעל ומקדש שמו ימנעך צפי כל האומות, שמכרית כלם שיש אלהים ישראל, שאין כמותו בכל העולם לעשות מעשיו ופעולותיו המרובים, כמו שהיה בקדשם ים סוף שפחדו ורעדו כל האומות, ומסו שאלו להמיר כמו ימרו ורסע וממיר מ, ד' וגם פרעה הורה צפוי למלך ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים נמות מ. וכן שהיה צפוי מנוה אל, שהפלא שמד שמו וגברו מלכי ציט שמונתו על היוונים והמסו, בזה נמנעל ומקדש שמו ימנעך בכל העולם כולו. וכלמור צנוס על הצפויים, ממסו גבורים ציד מלשים ורבים ציד מעפרים כו', ופוח ולך עשית עם גדול וקדוש בעולמיך.

והוא צ"ה אם אתה, כלומר בשאלת, היא השנינה הקדושה שנקראת את הנודע (וישיך נמשאת מה). היא עם אתה צפי ישראל בששום להס גרל הצדיקים והגמולות. או אורי מבקש, יראה שאל האנכי, שהוא גילוי אלהותו ימנעך שנקרא אורי כרי"ל הוא מבקש וממנעל, ולמסנע בכל העולם כולו, שזכרו ודעו הכל

ועל דרך היה יראה, דהנה השיקך הוא שאל יהיה האדם ח"ו נמסך מקדשותו ומנעך סף רגע אדם אך שכלו יס יהיה מוסף והולך בקדושתו. ומנו שכמות (האליס קטן, י) יוסף ה' עליכם וגו', והיינו שהאיות העליון ימוסף ממיר בכל יום עליכם ועל צניכם. והוא שגמר אומר (שם ט) ברובים אדם לה' עושה שמים ומר. ברובים הוא מלאך ברובה וציונה, שהוא מרנו להמשיב המים מיס דרך הציונה מהמעין והמקור, שהמים ההם הם ימים מאור והם מים ממוקים ועוצים, שממלמטי ממתי, וכל פעם כלים אמרים מרשים, על כי הם בגרל הזכות והצללות. ומנו כי ממוצי האלים להיום בכל יום מוסף והולך, ועודמו מהיה בכל יום צנוסיה ממורש ותשוה נטעם ורש לצנע מהקדושת. והוא ברובים אדם לה', שמהי צנוסיה הצריכה והציונה מולמטי ועוצים, ככה מהי גם אדם והקדושים מולמטי ועוצים, ככה מהי גם אדם צנוסיה הצריכה הצ"ל להאיות העליון, להיום בכל יום מוסף והולך בגרל הקדושה. וזוה עושה שמים ומר, עושה הוא מלאך מיקון. על דרך וכן הצדק אשר עשה (ישל ית, יט) אשר מקו. כלומר עושה מעשו גרל המיקון לשמים ממעל ואל הארץ ממסמ.

והוא צ"ה אם אתה אורי מבקש. אתה אומות את השי"ת. והשי"ת רנו למדע שור, שהוא בהקדושות. כי השי"ת נטרקו יסור. ומצנע שאלו ההקדושות נבחרו ימנעך בלי הפסק את, למנו לעל שהוא מלאך אמוה וצדיקוה. כל"ל אם אתה, להיום צדוק עם מרת הארץ, שהוא ההקדושות נבחרו ימנעך בלי הפסק לעולם. אורי מבקש, ואת מבקש מכם השי"ת צ"ה שנקרא אורי כרי"ל.

או יאמר על פי מאמר חז"ל (שמיס כב:) על שפורק (גיט ג יא), אם ה'

הרבים מלן רנו להצניע, כמו שכמוה (שמיס ג יט) נני נעל המלך נמקסה. דהיינו שלניס הקדושה העליונה צנוסיה הצניעה, עד כדי שיוכלו שאר אמוי צפי ישראל צ"ה לצנוע אומה. ומנו שצניע צנוסיה רכני ע"ה, ברדמו מן הכר קרן אור פניו בגרל ההאלי והקדושה העליונה. עד שיראו ממש אליו (שמיס ג יט), שאל יהיה צנע כה לצנוע גרל הארמו וקדושתו העליונה עד שהוכרח לזמן על פניו מסוה, דהיינו לצנע ומסך המנעל צפוי הקדושה וההאלי יהיה, ככרי שאל יוקי להס, ויכלו לקבל ממנה כפי כומס. והוא מנינו צנוסיה דהיינו שניס הקדושה צנוסיה, וצנוסיה לצנע כרי"ל הסמון לרשות הרבים, דהיינו שאל מהיה הקדושה סמון לרשות הרבים, שגם הרבים דהיינו כללות ישראל שאלם נמרחיה כל קר, וכלו צ"ה לקבל ממנה כפי כומס וד שכלם, ושיס לך לרצונו אלה וד"ק ומצין.

ויאמר את אורי אורי מבקש נל' סי), נראה צדק הפשוט על פי מה דלמיס צוהר הקדוש (נעלמ מד:) על מאמר השונוים (מלס צ ג יא) צמון עמי אורי וישנב. שהשיקך הוא כשאלם מבקש ממת הברוא צ"ה על צרכי, שאל מפלל רק לצורך פעמו, כי מעשיים ומקדושים מאור על מלמנו אס רמיה היא להמקבל, אך שירכלל עמו צמון שאר כללות ישראל וצנע על כללות ישראל, וממנעל הוא יורשע צנוסיה. והוא מאמר הכמות, אם אתה אורי מבקש, ולפארה מניס את מנימוה, והוא ליה למימל צקויר אתה אורי מבקש. אבל לפי דרכיו יצוה על נכון, שיוסף הצדיק הקדוש אמר את אתה, כלומר עם אתה, ובמור כללות שאר אתה צפי ישראל אורי מבקש על צרכי, ואני מפירד עמי מכם לעולם נבקשם צרכי. L

עמדות, ע"י מוקן נמשו ליה צלמיותו לצנע. וזהו שפירש רש"י נקוד על אתה, שאל הכני אלה לרעות את עמנו. דהיינו כרי"ל שכל שיקר כונסם הקדושה היה על זה, שיראה וסמון כל אחד את פעמו, ולהיום עמנוינו בגרל הקדושה הממיינות כרי"ל.

והוא צ"ה אם אתה, ואת היה דר נעליה מנינו צמון הסמון לרשות הרבים. ועיין צנוסיה הקדוש של כבוד קדושת אמבוי"ד וצ"ל צדכיו הקדושים על זה ומסך מרווה למאורן (נעלמ שאל דית נמנעס). והרמזה לנרצונו צוה דכנע דיע עם מה דלימח צוהר הקדוש (ויקרא ג' ע"ט) דלמיות י"ה מהי"ה צ"ה הם מרין רישין ללא מוסרשין. אבל אומיות י"ה מהי"ה צ"ה, צנע קלם נוספס הנעשה למטה מ"ה, ויכלו לצנע כהם לשעמיס אויה פירוד מ"ה מהשאלם הענעין למטה. והצדיק האמיתי ממיר כל מנמנו על זה למכר הריעיס והרדוים ולימקד ולמכר השס הקדוש הי"ה צ"ה להעלות הי"ה סמחה אל הי"ה העליונה. ע"י הא"י שצנוסיה סמחה על המשיכה, שהוא הממכר הי' הי"ה רצוים, וממכר צדכיו פנמיס הרבה.

והוא אם היה דר נעליה, על דרך דלמיס צמלמרכ וצ"ל (סוכה מה:) ללמינו צני עליה והמרה מענעין. עליה, אומיות על י"ה, דלמיס צמכרי הקדוש ללמיו אמבוי"ד וצ"ל. כל"ל שאלם הצדיק הקדוש הוא צמדריעה העליונה, צנוסיה אומיות י"ה, שסס מרין רישין ללא מוסרשין, ככה הוא ממיר צדכיוס העליון ואני מוסרש משס צסוס אופן. והצדיק הוא צלמי אספיר לו לרד ממרחמנו, ואני יכול להעשעס לשאר אמוי צפי ישראל שמיס צמדריעה כל קר ממרל קדושתו העליונה, מפני שאין צנע כה לצנוע ענע קדושתו העליונה. ליה ענע הישעלה לו מרדומויו סממי המלמור וצ"ל מנימו צמון הסמון לרשות